

Barcelona amb mirades de dones: una ciutat feminista?

Informe de l'enquesta elaborat per:

Creación Positiva

ÍNDEX

1 INTRODUCCIÓ	4
2 SEGURETAT URBANA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	5
3 L'IMPACTE DE GÈNERE DE LA PANDÈMIA	7
4 ENQUESTA: "BARCELONA AMB MIRADES DE DONES: UNA CIUTAT FEMINISTA?"	9
4.1 - Metodologia: Enquesta Digital	9
4.2 - Perfil de les participants	10
4.3 - Anàlisi de les participants	13
A) Percepció de seguretat	13
B) Les violències masclistes als espais públics	18
C) Mobilitat urbana i COVID-19	24
D) Afectacions de l'espai urbà i les violències masclistes	27
E) Espais de seguretat	33
5 CONSIDERACIONS FINALS	40

1 - INTRODUCCIÓ

En l'últim any (2020), hem viscut canvis significatius a la ciutat de Barcelona a conseqüència de la pandèmia i de les restriccions imposades per a pal·liar la crisi de la COVID-19. L'ús obligatori de la mascareta, serveis i establiments tancats, impossibilitat d'accedir als lavabos públics, manca d'infraestructures que acompanyin les cures, mobilitat reduïda, distanciament social, tocs de queda i carrers deserts son, entre d'altres, situacions que han impactat durament en les persones i que han modificat la manera com les dones ens relacionem amb la ciutat.

Ara més que mai, la nostra presència en els espais públics rep les conseqüències d'una Barcelona on el dret de les dones a viure una vida lliure de violència segueix menys tingut i on les activitats de cura de les persones no es posen al centre de les decisions.

Sabem que espais urbans no segurs redueixen la capacitat que tenen les dones i les nenes de participar en la vida pública, laboral i educativa, limitant de manera significativa el seu accés a serveis essencials i el seu aprofitament d'oportunitats culturals i d'oci. Aquesta problemàtica no és recent, no és nova, però és persistent i influeix de manera negativa en la salut i benestar de les dones¹, principalment ara en temps de crisi.

Per entendre l'impacte de la COVID-19 en l'ús i la percepció dels espais públics a la ciutat de Barcelona, des de les entitats **[Àmbit Prevenció](#)**, **[Col·lectiu Punt 6](#)** i **[Creació Positiva](#)** vam realitzar una enquesta anònima online amb la finalitat d'identificar com els canvis arran de les restriccions sanitàries han modificat la relació de les dones amb

la ciutat i la seva sensació de seguretat relacionada amb les violències masclistes.

Amb 30 preguntes, l'enquesta va ser distribuïda a través de canals de difusió via grups de WhatsApp, altres xarxes socials i pàgines web de les entitats promotores, arribant a diverses dones. Es tracta de la primera enquesta en el nostre medi que abordava aquests aspectes amb perspectiva de gènere, ja que relacionava les situacions que provoca la pandèmia en relació al patiment de violències en les dones en els espais públics.

Les diverses fases esdevingudes durant el confinament provocat per la COVID-19 han fet visibles els efectes de la planificació espacial i temporal de les nostres ciutats. La zonificació i separació de funcions, per exemple, de la casa i els centres de treball; sistemes de mobilitat que connecten els llocs de residència amb el treball majoritàriament de sectors masculins; i horaris de transport públic centrats en els horaris de feina de sectors masculins, que no responen a les necessitats de les persones encarregades de les tasques domèstiques i reproductives, amb desplaçaments més complexos i en una àmplia diversitat d'horaris. (Ortiz Escalante, Sara. 2018)².

1 *Garantizando ciudades y espacios públicos seguros para mujeres y niñas durante la COVID-19*. UN WOMEN, 2020. <https://www.unwomen.org/es/digital-library/publications/2020/05/brief-covid-19-and-ensuring-safe-cities-and-safe-public-spaces-for-women-and-girls>

2 Ortiz Escalante, Sara. *La seguretat urbana des de l'urbanisme feminista*. Revista Barcelona Societat num. 22, 2018.

2 – SEGURETAT URBANA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

La seguretat urbana és un dels temes més estudiats des de l'urbanisme feminista en les últimes dècades. Malgrat això, són poques les ciutats que han incorporat veritablement la perspectiva de gènere a les seves polítiques de seguretat urbana, que continua focalitzant-se sobretot en la criminalitat comú, excloent de la seva anàlisi les violències masclistes i sense tenir present que la percepció de seguretat també és diferent entre dones i homes.

La majoria de mesures dels governs locals sobre prevenció i control del delictes provenen de l'àmbit de la justícia i la criminologia, enfocades en estratègies restrictives com incrementar la presència policial i el control d'accés als espais públics. També s'han utilitzat altres estratègies més interactives, com incrementar la presència de persones a l'espai públic o atacar d'arrel el problema a través de tallers educatius en les comunitats més desfavorides. Malgrat tot, aquestes intervencions rarament han tingut en compte el gènere i han estat criticades per la creació d'espais asèptics o per no tenir en compte cap anàlisi enfocada en la violència masclista³.

La percepció de seguretat està condicionada per la diferència que existeix entre el tipus de violència que poden experimentar les persones depenent del seu sexe, gènere, edat, origen, etc. Tal com diu Teresa del Valle, la por, igual que la seguretat, té referents i significats diferents per a homes i dones. La por o la percepció d'inseguretat de les dones està marcada per la violència exercida sobre el nostre cossos i determina en gran mesura com les dones viuen en i als diferents espais, ja siguin domèstics, comunitaris o públics. Com assenyala Ana

Falú⁴, les violències que s'exerceixen tant en els espais públics com de portes endins, sotmeten els cossos de les dones com a territoris que estan en joc, per ser ocupats, concebuts com a mercaderia apropiable, percebuts com disponibles; però també com a categoria política, com els llocs on exercir els drets i resistir les violències: els cossos com a resistència.

Incloure en l'anàlisi la percepció d'inseguretat també permet a tota la societat prendre consciència i respondre a la pregunta de com la por pot limitar la llibertat i la mobilitat de les dones principalment en les activitats nocturnes, tant d'oci com de treball, i especialment en els trajectes i l'ús de determinats espais. Limitacions que provoquen que el sentiment de pertinença a la comunitat sigui menor i, per tant, hi hagi menys participació activa de les dones.

Analitzar la seguretat urbana des d'una perspectiva feminista també passa per reconèixer com la violència masclista i la percepció d'(in)seguretat diferencial de dones i homes estan vinculades estretament i són resultat directe del sistema patriarcal i que, per tant, per millorar la situació cal un treball en profunditat per fomentar un canvi social cap a una societat més equitativa.

3 Ortiz Escalante, Sara. *La seguretat urbana des de l'urbanisme feminista*. Revista Barcelona Societat núm. 22, 2018

4 Cita de l'autora Ana Falú (2009) a la publicació "Entorns habitables. Auditoria de seguretat urbana amb perspectiva de gènere a l'habitatge i l'entorn".

La percepció de seguretat és diferent per a dones, homes i persones amb identitat no binària. Les dones tendeixen a tenir por de la violència sexual, el tipus de violència que ataca la part més íntima dels seus cossos, el que provoca que condicionin i limitin la seva vida quotidiana. Les persones dels col·lectius LGTBIQ+ veuen també condicionada la seva mobilitat i ús de l'espai per la por a patir agressions lgtbifòbiques, que tenen a

veure amb la preferència/opció sexual, la identitat sexual i de gènere, unes agressions que també poden ser de caràcter sexual. En canvi, la percepció de seguretat dels homes (cis/heterosexuals) està relacionada, sobretot, amb la por a patir un atac a la propietat privada (robatori) o una agressió física que pot ser de caire racista o xenòfob però rarament de caire sexual.

3 - L'IMPACTE DE GÈNERE DE LA PANDÈMIA

El 31 de desembre de 2020, el govern xinès va comunicar a l'Organització Mundial de la Salut (OMS) l'aparició d'un nou virus a la ciutat de Wuhan. D'acord amb fons oficials de la Generalitat de Catalunya, el nou virus, anomenat SARS-CoV-2, és un tipus de coronavirus que “produeix en les persones una malaltia infecciosa anomenada COVID-19”. Avui ja sabem que la COVID-19 pot arribar a ser greu i en alguns casos -sobretot en persones grans o amb determinades malalties prèvies- provocar la mort.

L'11 de març de 2020 i degut a l'extensió geogràfica, a la gravetat de la infecció que causa i l'elevat nombre de persones afectades, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) declara el brot de coronavirus SARS-CoV-2 com a pandèmia.

Igual que epidèmies anteriors, la pandèmia de la COVID-19 afecta els homes i les dones de manera diferent. Segons l'estudi del Parlament Europeu publicat a setembre de 2020⁵ sobre “L'impacte de gènere de la crisi de la COVID-19 i el període posterior”, encara que les indicacions suggereixen que més homes que dones moren de COVID-19, l'impacte dels efectes socioeconòmics -tant a curt com a llarg termini- d'aquesta pandèmia recauen desproporcionadament sobre les dones. Això no es refereix als efectes de la malaltia per se, sinó a les conseqüències de les intervencions i polítiques de salut pública introduïdes pels governs amb l'objectiu de minimitzar la propagació del virus. Més enllà de l'impacte de gènere, aquests resultats també s'entrellacen amb altres conductors de vulnerabilitat i són particularment aguts per als grups ètnics negres, asiàtics i minoritaris, així com per a les persones de les comunitats LGBTIQ+.

L'impacte de la pandèmia en les dones s'ha fet evident en diverses formes. El mateix estudi del Parlament Europeu constata que:

- Les dones han estat predominantment en les primeres línies de la lluita contra la pandèmia de COVID-19, proporcionant atenció a les persones infectades, representant el 76% dels 49 milions de la força de treball sanitària de la UE. Considerant que, d'acord amb estimacions, aproximadament el 10-11% de les infeccions COVID-19 es troben entre els serveis sanitaris, la majoria dels quals, son atesses per dones.
- Les dones també comprenen gran part del sector de l'atenció i cures de major envergadura, incloent l'atenció a les persones grans, l'atenció social, l'atenció a les persones amb discapacitats, l'atenció infantil, les assistències domèstiques i de neteja. Aquestes activitats han estat de gran exposició a la infecció per COVID-19 a causa d'un contacte prolongat i proximal amb les persones dia rere dia. A més, gran part d'aquestes feines es realitzen en l'economia submergida, i moltes dones no compten amb drets laborals i protecció social de cap tipus.

- Amb el confinament s'han experimentat canvis importants relatius a l'equilibri entre la vida laboral i familiar de les dones a causa de la concentració i acumulació d'activitats. El rol de gènere imposat fa que moltes carreguin amb les tasques domèstiques i

⁵ [The gendered impact of the COVID-19 crisis and post-crisis](#). European Parliament. Study requested by the FEMM committee. Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs Directorate-General for Internal Policies PE 658.227- September 2020.

donat que no existeix una corresponsabilitat real, s'han exacerbat els conflictes entre la vida laboral i la domèstica de les dones, traslladant a lo privat i invisibilitzant el que abans pertanyia a l'àmbit purament laboral.

- Tot i les ja desmesurades xifres de violència "domèstica" a Europa, on abans de la pandèmia eren assassinades 50 dones cada setmana, s'ha donat un augment significatiu d'aquest tipus de violència durant el confinament. Les restriccions han dificultat que les víctimes puguin demanar ajuda. La dependència excessiva de la tecnologia per a la comunicació, la bretxa digital feminitzada i els tipus de feines també han fet que es detecte un augment de l'assetjament sexual i d'altres abusos sexuals i formes de violència realitzades a través dels espais

en línia, afectant especialment les nenes. Alguns països europeus van haver d'establir mesures addicionals per a combatre la violència de gènere durant la pandèmia.

- La pandèmia ha exacerbat la violència contra dones i nenes en els espais públics i privats. Encara que es pugui suposar que, donat el context actual, els espais públics han de ser més segurs, les dades emergents mostren el contrari. Les dones continuen utilitzant i sent presents en els espais públics, especialment les que treballen en la sanitat i els serveis essencials i en el sector informal, i s'enfronten a un major risc de violència sexual i d'altres formes de violència, degut a que hi ha menys espectadors i testimonis en els espais públics.

4 – ENQUESTA: “BARCELONA AMB MIRADES DE DONES: UNA CIUTAT FEMINISTA?”

4.1 – Metodologia: Enquesta Online

Més enllà de les consideracions tècniques sobre l'impacte de la crisi sanitària en la vida de les dones, volíem saber com s'han notat aquests canvis per part de les dones que viuen, treballen, estudien i/o transiten a Barcelona.

L'enquesta online anomenada **“Barcelona amb mirades de dones: una ciutat feminista?”** va estar disponible només en català a través de la plataforma Survey Monkey durant 5 setmanes els mesos de novembre i desembre de 2020. L'enquesta estava dirigida a totes les dones i persones amb identitat no binària de la ciutat de Barcelona, tant a persones que resideixen a la ciutat com a aquelles que s'hi desplacen per motius de feina o estudis.

aspectes específics condicionats per la COVID19, sobre els **espais de seguretat** i sobre **les violències viscudes**, visibilitzant així la diversitat d'experiències i els relats en primera persona.

L'enquesta es va elaborar a partir d'una perspectiva feminista interseccional amb l'objectiu de recollir informació sobre els canvis produïts en la vida de les dones a la ciutat de Barcelona a causa de la pandèmia durant i després del primer estat d'alarma⁶. Es volia saber si la situació d'emergència sanitària que estem vivint actualment havia influït d'alguna manera a la sensació d'inseguretat de les dones i persones no binàries respecte les violències masclistes que poden patir, i si la configuració de la ciutat s'ha percebut com un element de cura o, per contra, si agreuja més aquestes situacions d'inseguretat i violències.

L'enquesta no sols recull informació sobre la **percepció de seguretat**, sinó també sobre

⁶ El primer estat d'alarma per la COVID-19 va concloure el 21 de juny de 2020. El Govern espanyol va aprovar el 14 de març de 2020 declarar l'Estat d'Alarma en tot el territori espanyol per a afrontar la situació d'emergència sanitària provocada per la COVID-19.

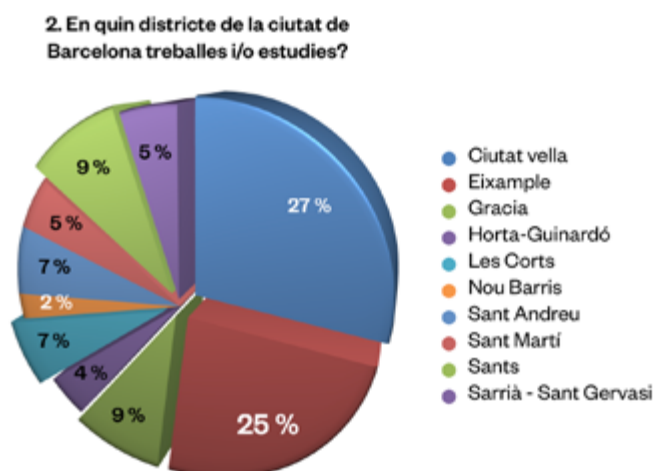

4.2 - Perfil de les participants

L'enquesta va ser contestada per 938 dones i persones no binàries⁷.

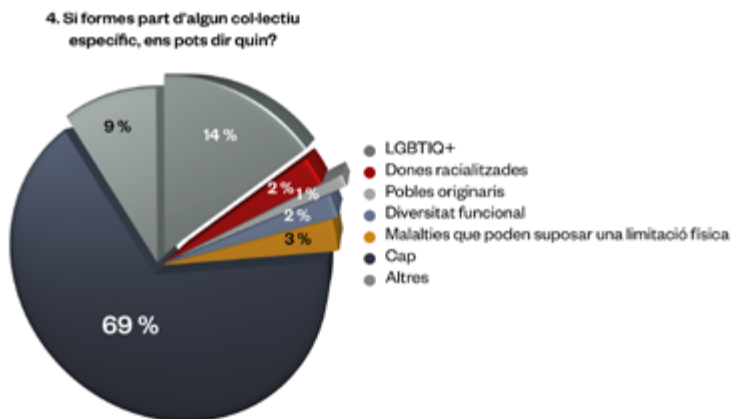
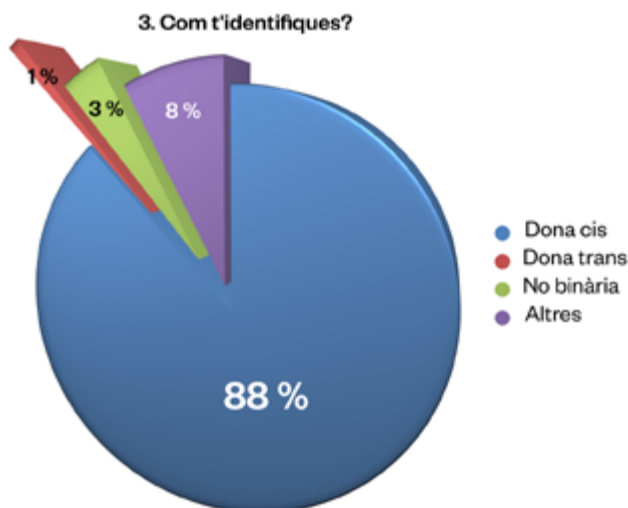

La majoria són dones **que viuen a la ciutat de Barcelona (77%), però hi ha un nombre significatiu de dones que treballen i/o estudien a Barcelona però no hi viuen (15%)**. De les persones que hi viuen, el 13% resideixen al districte de l'Eixample, 11% a Sant Andreu i 11% a Sants, mentre que el 3% viuen als de Les Corts i Nou Barris, que són el barri amb menys representativitat a l'enquesta, encara que hi ha representació de tots els districtes de la ciutat.

Del 15% de dones que no viuen però treballen i/o estudien a la ciutat, **el 27% ho fa a Ciutat Vella**, seguit de quasi el 25% que es mouen més pel barri de l'Eixample.

Al voltant del 88% de les participants s'identifiquen com a dones cis (la identitat de gènere coincideix amb el sexe assignat al néixer), el 3% com a no binàries i l'1% com a dones trans. La categoria "Altres", que representa un 8% de les respostes, va ser escollida principalment per dones cis que, conforme hem percebut fent una anàlisi qualitativa de les respostes, no van entendre el significat de la paraula "cis"⁸.

⁸ Aquest espai "d'altres" va ser utilitzat per moltes dones cis que van manifestar la seva orientació/preferència sexual i no la identitat de gènere a que es refereix la pregunta, el que representa un indicatiu que cal aprofundir en les terminologies relacionades amb la identitat de gènere.

Aproximadament el **72% de les persones participants no s'identifiquen amb cap col·lectiu específic anomenat a l'enquesta**. El col·lectiu amb més representació és el de dones LGTBIQ+ amb quasi 15%. Una vegada més les dones que van contestar l'opció "altres", van fer-ho considerant els seus oficis (la seva professió), el seus cossos (grasses), el seu origen (dones migrades), la seva edat (joves, grans), situació socioeconòmica i familiar (en risc d'exclusió social, monomarentalitat, pobresa...), etc.

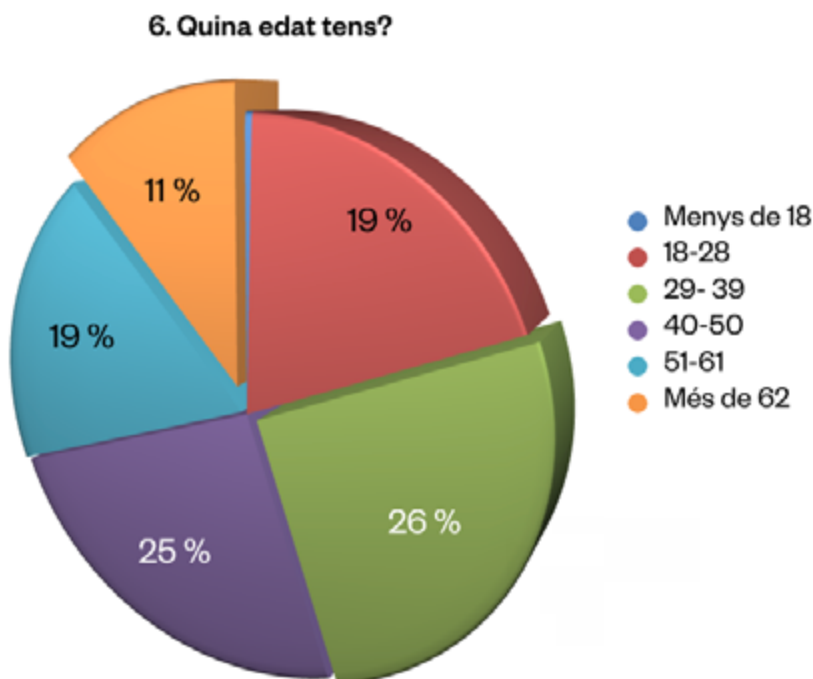

El 85% de les dones tenen la nacionalitat espanyola. L'enquesta va ser contestada per dones migrades de 35 països diferents, tenint més participació les dones d'origen llatinoamericà i europeu. **Les edats oscil·len entre els menys de 18 (0.4%) i més de 62 (11%), mentre que el 26% són entre 29-39 anys, i entre 40-50 anys (25%).**

4.3 - Anàlisi de les dades

A) Percepció de seguretat

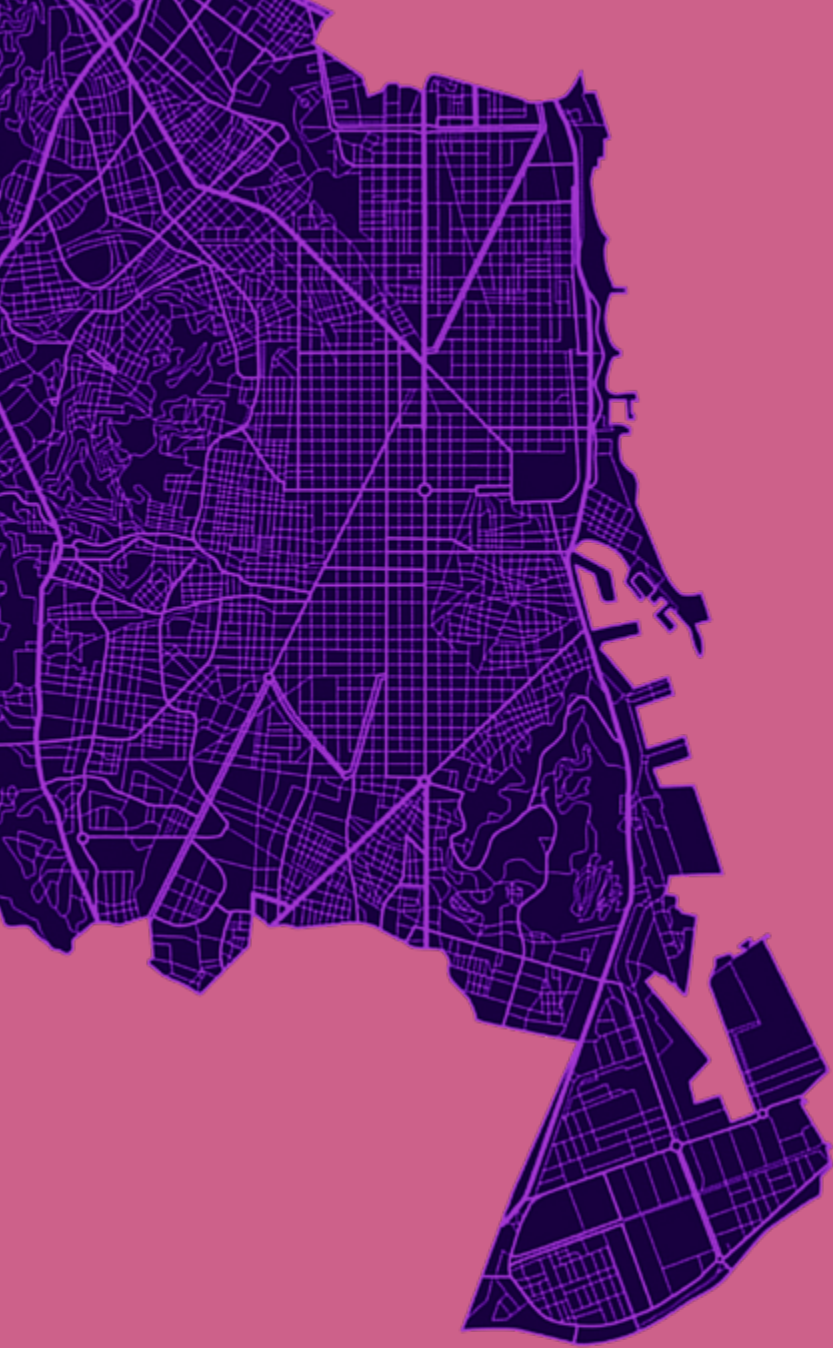

Respecte a la percepció d'inseguretat de les dones des del confinament, observem que **el 63% consideren que no s'ha incrementat la seva percepció d'inseguretat** relacionada amb les violències masclistes en els espais públics, **davant del 37% que diuen sentir-se més insegures**.

En el col·lectiu de **PERSONES LGBTIQ+**, el **44,5%** responen que des del confinament han sentit que ha augmentat la seva percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics.

Entre les **DONES RACIALITZADES** aquesta sensació ha estat encara més elevada. La majoria d'aquestes dones (62%) afirmen que ha augmentat la seva percepció d'inseguretat des del confinament.

En relació amb l'edat, es nota una major percepció d'inseguretat entre les **DONES JOVES fins a 28 anys**. Un 47% van respondre haver notat un augment de la inseguretat vers les violències masclistes, superant en deu punts la percepció global de persones enquestades. En canvi, entre les **DONES GRANS (més de 62 anys)** la percepció d'inseguretat és menor que la global, sent un 25% de les persones enquestades d'aquesta franja d'edat van assegurar haver notat un augment d'inseguretat.

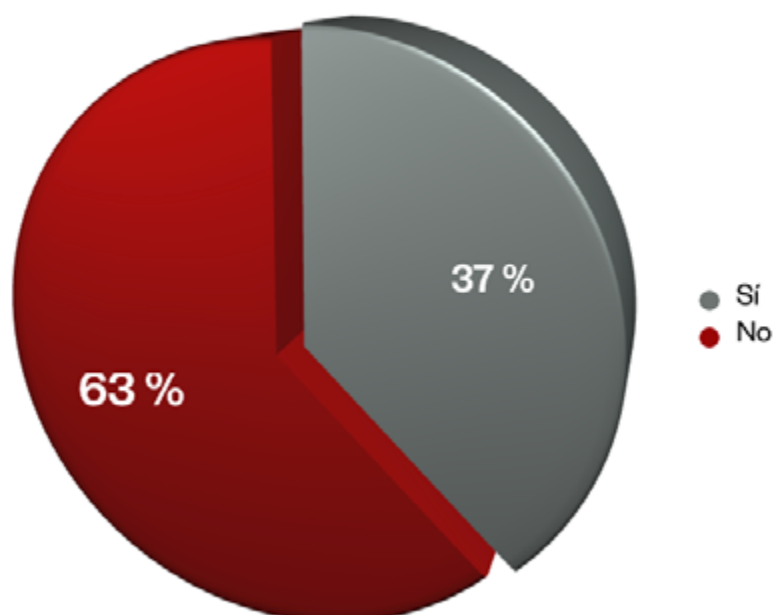

PER TERRITORI

La percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en espais públics durant el confinament també ha variat segons el barri de residència o d'ús per feina o estudis.

7. Des del confinament ha augmentat la teva percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics?

La població que viu a Ciutat Vella, per exemple, ha notat una major sensació d'inseguretat en comparació amb el resultat general **(51%)**. El mateix s'ha observat entre les dones i persones no binàries **que treballen i/o estudien al districte (60%)**.

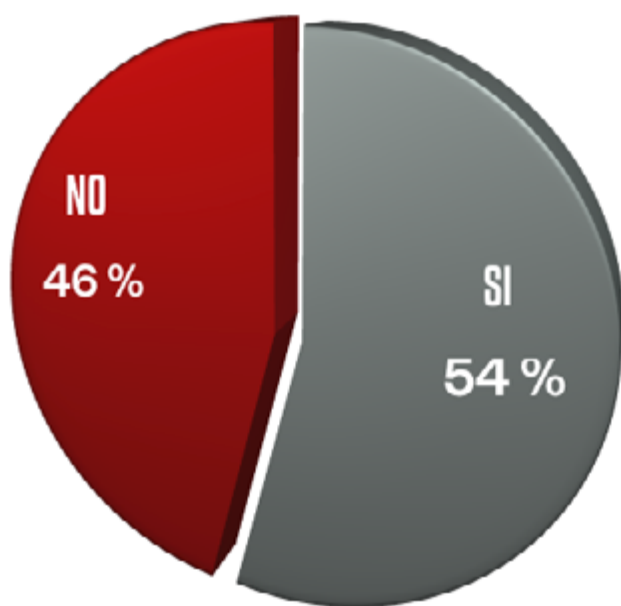
Aquesta dada es pot contrastar amb la percepció que tenen les dones i persones no binàries que viuen al districte de **Sarrià – Sant Gervasi**, que en un **70%** consideren que no ha augmentat la seva percepció d'inseguretat en els darrers mesos. A **Nou Barris** també s'ha evidenciat la diferència de la sensació d'inseguretat entre els barris de Barcelona. **Al voltant del 74% de les dones** i persones no binàries no s'han sentit més insegures després del confinament de l'any de 2020.

PER PAÍS D'ORIGEN

Les persones migrades també van presentar respostes diferents de les generals.

8. Augment de la percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en dones migrades

Al voltant del 54% afirmen que des del confinament ha augmentat la seva percepció d'inseguretat en relació a les violències.

REFLEXIONS

A partir d'una anàlisi més específica i dividida per persones que pertanyen a col·lectius prèviament assenyalats a l'enquesta, es nota un increment en la sensació d'inseguretat per part de les dones i persones no binàries migrades, racialitzades i/o del col·lectiu LGTBIQ+. Aquestes dades coincideixen amb estudis previs que assenyalen la importància de parlar **d'interseccionalitat** i assumir que el gènere no és l'únic eix de desigualtat.

L'anàlisi per edat també evidencia una discrepància entre la sensació d'inseguretat de les dones i persones no binàries joves i grans en els espais públics des del confinament. Això ens aporta una important informació sobre com les **dinàmiques d'ús dels espais públics** i les diferències generacionals poden ser factors clau per determinar la percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes.

Cal tenir en compte, també, que **el col·lectiu de dones grans és més susceptible de patir complicacions si contrau el coronavirus**⁹, cosa que ha pogut influir en la seva relació amb l'entorn, considerant que els espais públics eren punts de trobada i podien convertir-se en focus de transmissió. Igualment, durant l'estat d'alarma les sortides als espais públics han estat gestionades per grups d'edat en diferents franges horàries.

Tanmateix, la configuració física i social dels barris, tant a nivell de model de barri i d'habitatge com a nivell econòmic i de classe social, condicionen la percepció de seguretat de les persones que hi viuen, hi treballen o hi estudien. La pràctica desaparició del turisme ha fet que es reduís l'activitat a l'espai públic i que, a més, molts comerços i activitats que contribueixen a la vitalitat de les plantes baixes hagin tancat.

Les condicions, els tipus i els llocs de treball, així com el **teletreball**, possiblement han impactat de manera diferent els barris més obrers com és Nou Barris o Ciutat Vella en comparació amb altres districtes.

⁹ <https://ajuntament.barcelona.cat/personesgrans/ca/canal/recomanacions-i-consells-en-temps-de-pandemia>

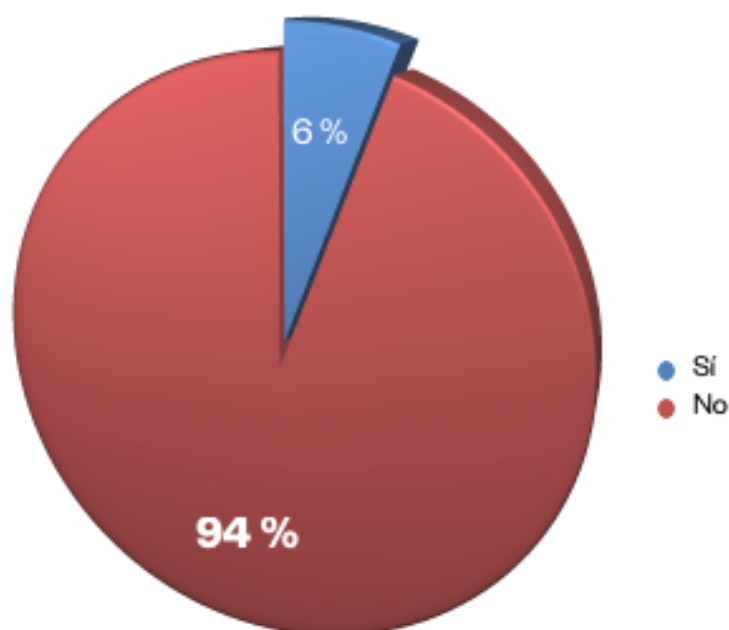

B) Les violències masclistes als espais públics

PERCEPCIÓ DE LES VIOLÈNCIES

Hem analitzat també la relació entre els canvis produïts a la ciutat de Barcelona i les violències viscudes per les dones i persones no binàries en aquest període.

9. Durant el confinament i a causa de la COVID-19, has deixat de sortir de la teva casa per por de sofrir algun tipus de violència masclista?

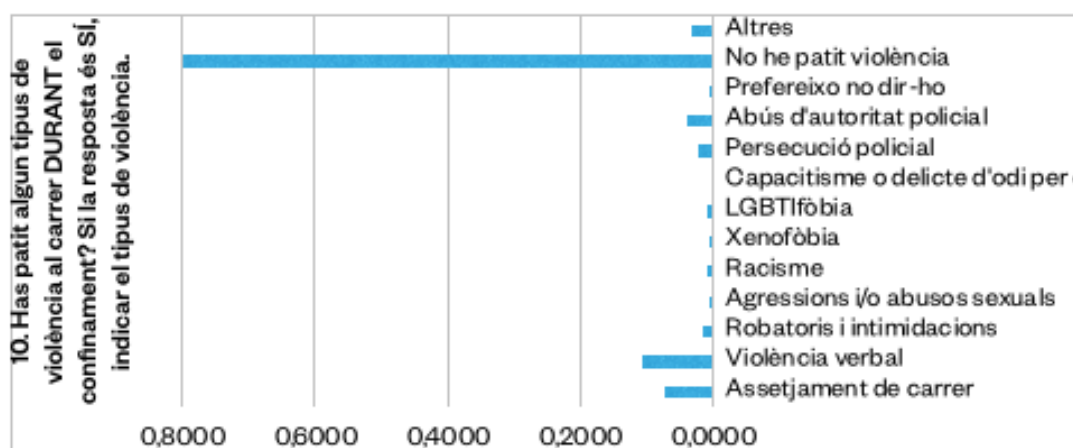
La major preocupació de les enquestades va ser per robatoris i intimidacions (50%), per assetjament de carrer (42%) o per l'abús d'autoritat policial (36%). També, encara que en menor proporció, s'observa una preocupació en relació amb les violències verbals (28%), agressions sexuals (28%) i la persecució policial (19%).

Les **DONES MIGRADES** i les **PERSONES** dels col·lectius **LGTBIQ+** han estat les que més han deixat de sortir de casa seva per por de patir algun tipus de violència masclista. No obstant això, els motius no són els mateixos. Les violències verbals (57%) i l'abús d'autoritat policial (57%) es destaquen com les principals preocupacions de les enquestades migrades. Per altra banda, entre les dones i persones no binàries **LGTBIQ+** les preocupacions van ser molt semblants entre totes, destacant la **LGTBIfòbia (38%)**.

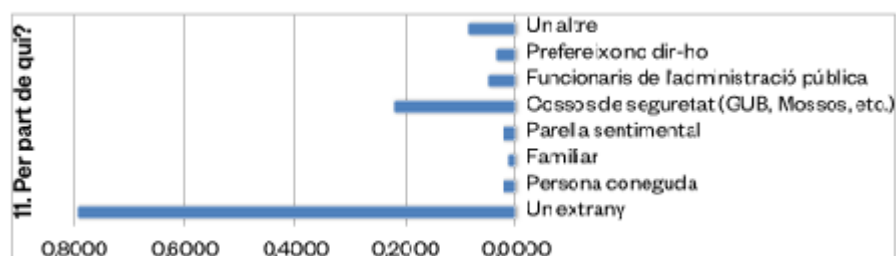
VIOLÈNCIES VISCUDES DURANT I DESPRÉS DEL CONFINAMENT

Les preguntes han estat centrades en dos moments clau de la pandèmia a l'any 2020: durant el confinament, i després del confinament. Tenint en compte com han pogut afectar les diferents mesures a nivell sanitari i de restricció de la mobilitat imposades a la ciutadania. Hem observat que l'impacte d'aquests canvis ha variat segons el període.

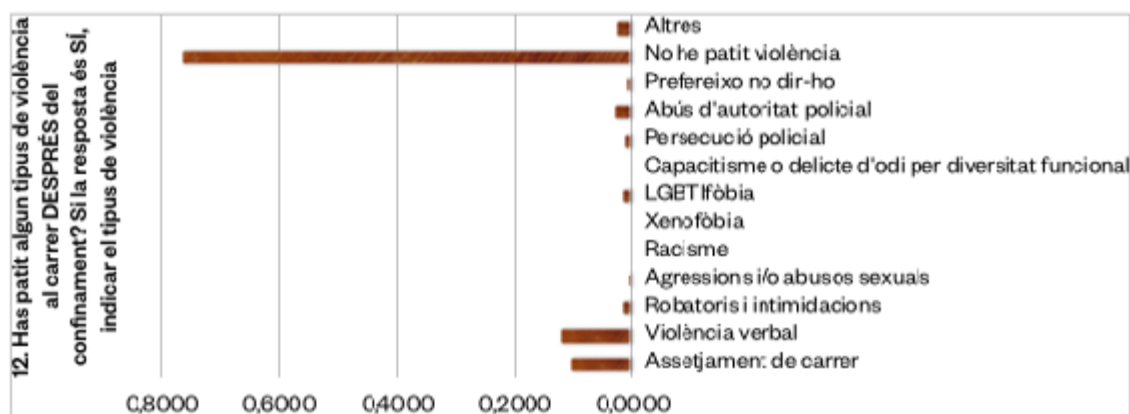

Durant aquest primer període de confinament i de manera general, el **20% de les persones enquestades identifica que ha viscut algun tipus de violència masculista, com per exemple violència verbal (11%) i assetjament al carrer (7%)**. També es van compartir altres experiències i situacions de violència no plantejades en l'enquesta (3%): edatisme, violències institucionals, laborals, gordofòbia, violències relacionades amb la guarda compartida (control i abandonaments dels infants) i violències per temes relacionats amb l'ús de la mascareta en són alguns exemples¹⁰.

¹⁰ Del 14 de març a 21 de juny de 2020.

Les persones que van practicar **aquestes violències van ser, principalment, persones estranyes (80%)**, en general un home, i amb menor percentatge, però **de manera preocupant, cal destacar que el 22% de les enquestades identifiquen que han sigut violentades pels cossos de seguretat** (GUB, Mossos, etc.).

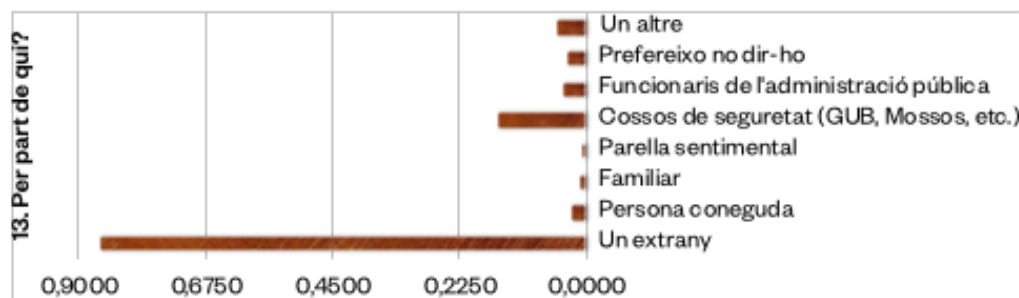
En aquest mateix període, les **DONES MIGRADES** relaten també altres situacions de violències relacionades amb el **racisme (7%)** i la **xenofòbia (3%)**.

Pel que fa a la persona que va ser actora de la violència viscuda, les dones migrades també relaten haver patit situacions de violència per part de professionals vinculats a l'àmbit de la salut i per taxistes.

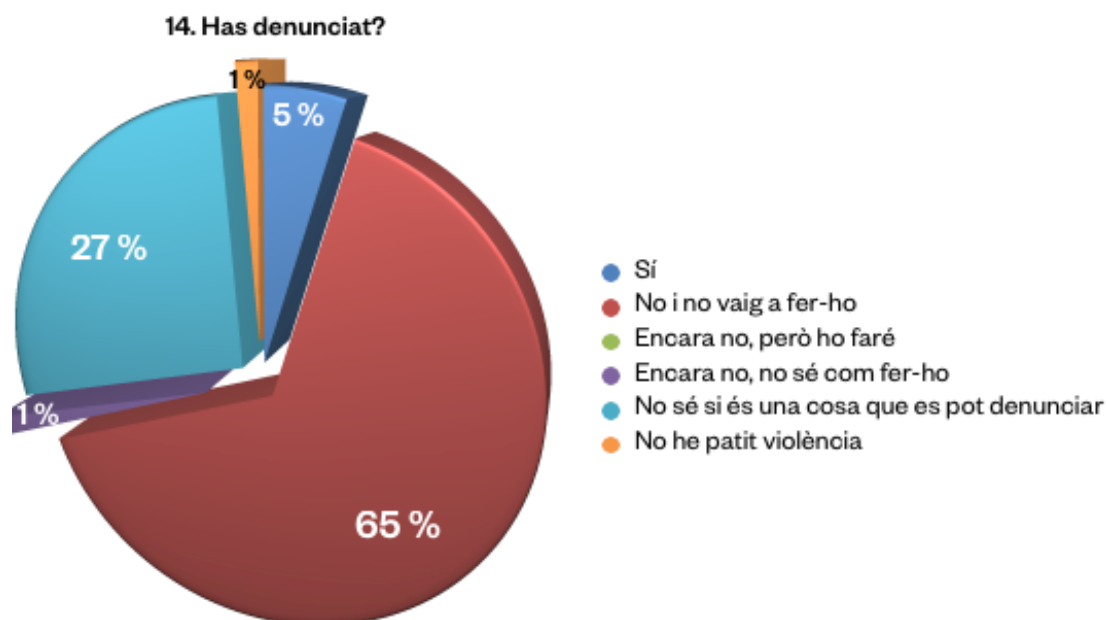
Les **violències verbals (20%)** i les situacions **d'assetjament al carrer (13%)** han estat més freqüents en PERSONES dels col·lectius LGTBIQ+. Igual que mostren les dades generals, les violències viscudes per aquestes dones i persones no binàries han tingut com a agressores persones **estranyes al seu entorn (87%)** i, amb més freqüència que en d'altres col·lectius, **els cossos policials (32%)**.

Després del confinament s'observa **un descens de les violències per part d'autoritats policials** i, en canvi, un augment de violències verbals i assetjament al carrer per part d'homes desconeguts.

Dins de la mateixa lògica de les dades generals durant el confinament, els agressors segueixen sent amb molta distància **persones desconegudes (86%) i cossos de seguretat (16%)**.

De les persones que han patit situacions de violències, la majoria ha decidit no denunciar els fets **(65%)** i un nombre important d'enquestades, a més, ni tan sols té clar si és un fet que es pugui denunciar **(27%)**.

Entre les **DONES MIGRADES**, la decisió de no denunciar les situacions de violència viscudes és encara més present, amb **més del 70% que van decidir no denunciar**.

REFLEXIONS:

Les dades de l'enquesta que mostren **l'abús d'autoritat policial** com la principal preocupació de les dones i persones no binàries migrades, van en línia amb les denúncies realitzades per SOS Racisme i altres entitats durant el confinament. De fet, l'estat d'alarma va multiplicar les vulneracions de drets de les persones migrades i va fomentar la "impunitat policial contra les persones racialitzades"¹¹. De la mateixa manera, entre les persones dels col·lectius LGTBIQ+ la principal preocupació fa referència a accions vinculades a la **LGTBIfòbia**.

S'observa que, tot i haver viscut moments de confinament total, hi ha un elevat nombre de les persones enquestades (20%) que manifesta haver patit algun tipus de violència masclista en els espais públics. De les respostes rebudes també es desprenen **un ampli ventall de tipologies de violències masclistes diferents, així com la necessitat de posar nom, identificar i donar a conèixer l'espectre d'aquestes violències**.

Les experiències personals compartides per les enquestades demostren, per exemple, que moltes de les limitacions imposades a la ciutat que plantegen escenaris més rígids creen **noves dinàmiques en les relacions socials**, com és el fet d'haver de quedar-se a dormir a casa d'altres (amistats, familiars i/o persones conegudes), o en llocs on normalment no es quedarien, augmentant situacions que les condicionen i les exposen a noves violències que potser no es donen en altres èpoques o circumstàncies.

D'acord amb les respostes obtingudes, encara que les violències masclistes en els espais públics no han incrementat gaire en el període de després del confinament, es mostra essencial analitzar amb més detall el canvi de violències viscudes en relació amb

la temàtica. La flexibilització de les restriccions de mobilitat possiblement té relació directa amb el descens de les violències per part d'autoritats policials, i el major ús de l'espai públic torna a pujar les situacions de violències verbals i d'assetjament al carrer.

En aquest mateix període també s'han observat de manera qualitativa situacions de violències que no van ser contemplades en les opcions plantejades a l'enquesta: **Violències diverses per portar mascaretes temàtiques, per no portar mascareta o per advertir algú per no portar la mascareta ben posada; l'abandonament dels infants per part dels pares i el dipòsit integral de les responsabilitats de cura de fills i filles a les dones; violències psicològiques per part de la parella; i misogínia**.

En relació amb les eines de defensa de drets relacionades amb les violències masclistes experimentades al carrer, és important observar també que encara **moltes dones no coneixen els mecanismes i tipologies de violències que poden ser motiu de denúncia**.

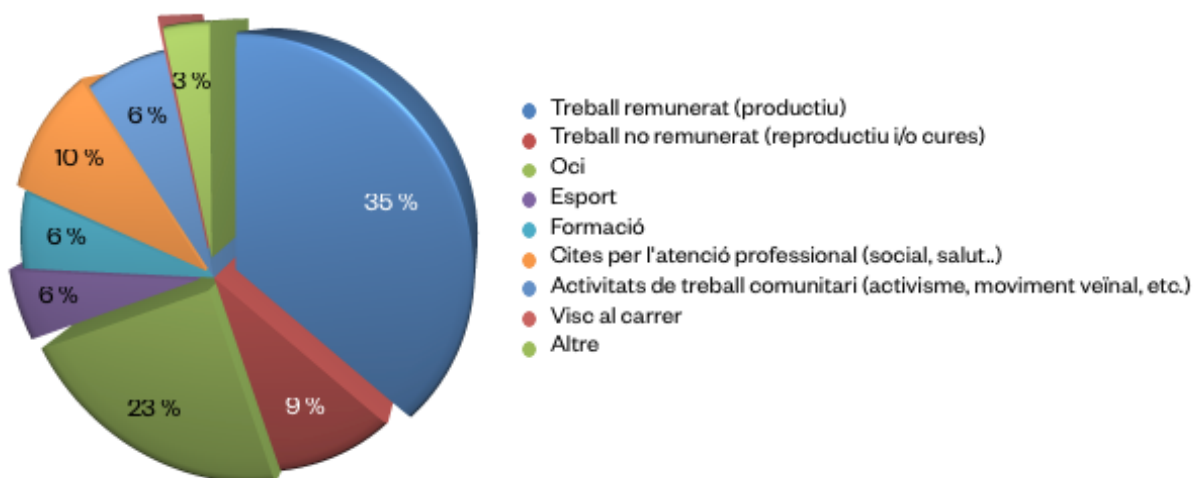
¹¹ <https://www.ccma.cat/324/lestat-dalarma-augmenta-la-impunitat-dels-abusos-policials-segons-sos-racisme/noticia/3006222/>

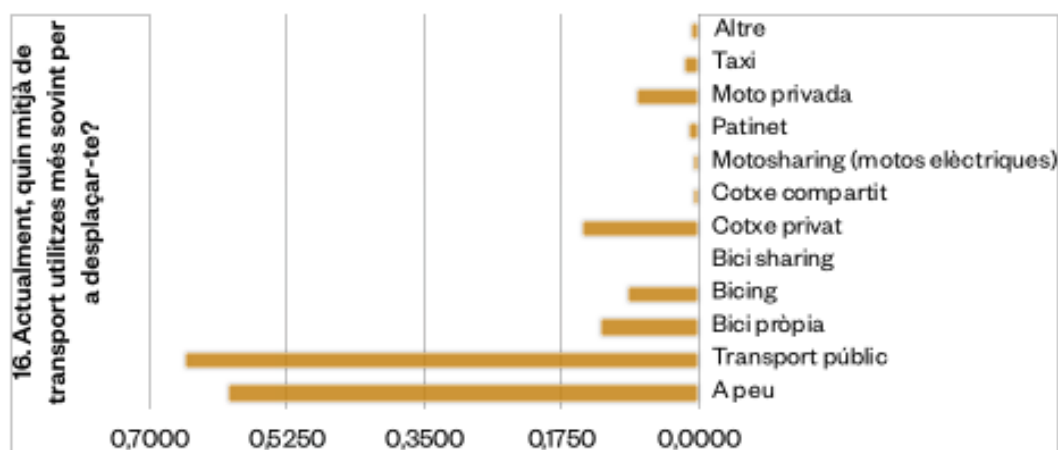
C) Mobilitat urbana i COVID-19

Per identificar com la COVID-19 ha impactat les dones i persones no binàries que viuen i/o es mouen a la ciutat de Barcelona, fem un anàlisi previ de les característiques dels desplaçaments que fan aquestes dones.

15. Quins són els 2 motius principals del teu desplaçament per la ciutat?

En relació amb els dos motius principals del desplaçament per la ciutat, hem detectat que la majoria de les persones que han contestat l'enquesta **es desplacen per la ciutat per motiu de treball remunerat (70%) i oci (47%).**

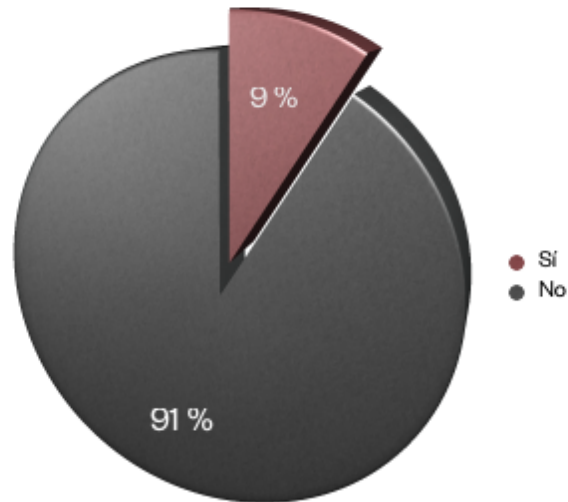
Els dos mitjans de transport més utilitzats per aquestes dones i persones no binàries per desplaçar-se són: **el transport públic (65%) i a peu (60%).**

Les DONES MIGRADES, més del 12% de les dones i persones no binàries enquestades, es mouen **més en bici que la mitjana d'enquestades (23%)** i estan més presents **als transports públics (72%)**

L'ÚS DELS MITJANS DE TRANSPORT

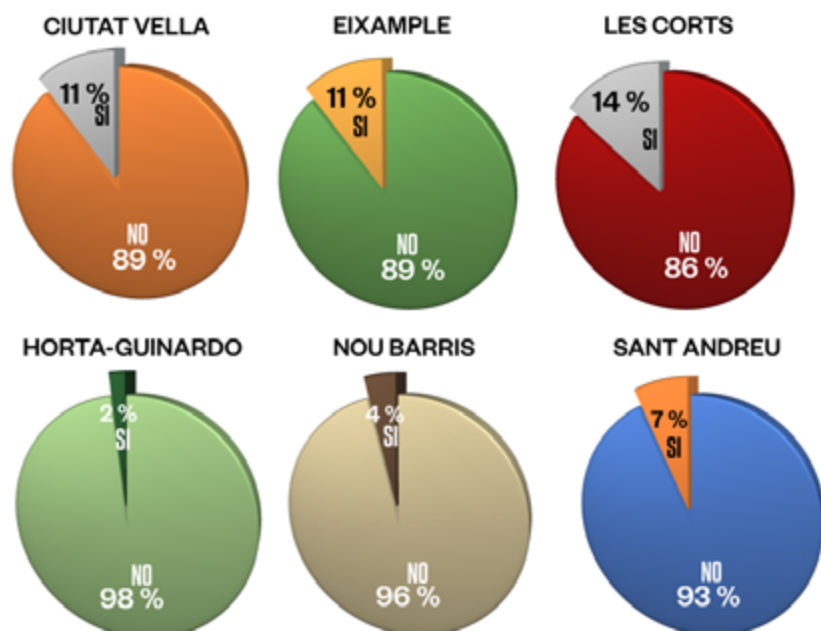
17. Després del confinament, has deixat d'utilitzar algun mitjà de transport per raons de seguretat relacionades amb les violències masclistes?

Després del confinament, al voltant del 9% de les dones han deixat d'utilitzar algun mitjà de transport per raons de seguretat relacionades amb les violències masclistes. Aquesta dada es veu lleugerament augmentada en les respostes de les dones migrades (15%).

PER TERRITORI

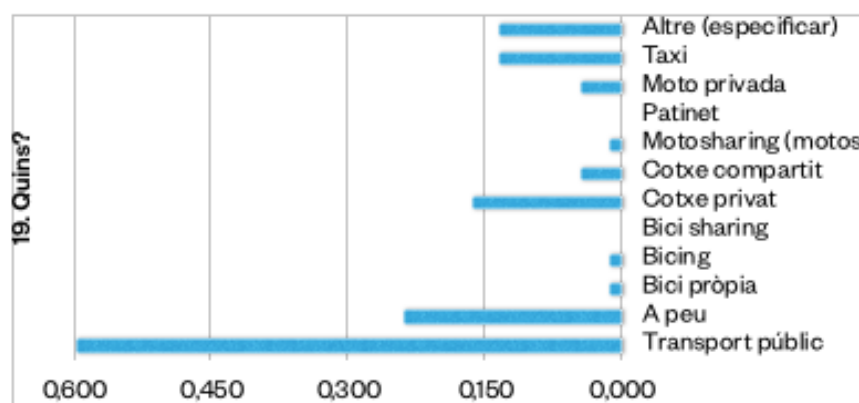
18. Després del confinamiento, has deixat d'utilizar algún mitjà de transport per raons de seguretat relacionades amb les violencias masclistas?

L'anàlisi de la mateixa temàtica per territori també deixa en evidència diverses realitats als diferents barris de la ciutat.

Les persones que viuen a Ciutat Vella, l'Eixample i Les Corts, per exemple, van ser les més afectades per aquesta sensació d'inseguretat en comparació amb aquelles que viuen als barris ubicats més al nord de la ciutat, com són Horta-Guinardó i Nou Barris.

La majoria de les persones enquestades que han deixat d'utilitzar algun mitjà de transport per raons de seguretat relacionades amb les violències masclistes, han deixat d'utilitzar principalment **el transport públic (60%)** i algunes també han deixat de fer **desplaçaments a peu (43%)**.

COMENTARIS:

Les dades obtingudes sobre la mobilitat urbana de les enquestades coincideixen amb dades d'altres enquestes sobre la mateixa temàtica, com és l'EMEF¹² (Enquesta de Mobilitat en dia Feiner), que il·lustren que **les dones** tenen una mobilitat més sostenible que els homes i que **es mouen sobretot a peu i en transport públic** en els desplaçaments interns per la ciutat. Sense aprofundir en els múltiples factors que poden afectar més a les dones migrades, els resultats de l'enquesta demostren també que els mitjans de transport més sostenibles són una realitat encara més present en les dinàmiques de mobilitat d'aquest col·lectiu que viu i/o treballa a Barcelona.

Tot i que les dades generals indiquen que **algunes persones enquestades han deixat d'utilitzar algun mitjà de transport públic per raons de seguretat relacionades amb les violències masclistes**, en termes generals, aquest nombre representa **un percentatge molt petit** i, potser, està condicionat per la menor mobilitat vinculada al teletreball o a la pèrdua de feina arran de la situació de pandèmia. També **es pot relacionar amb els canvis de dinàmiques i ús dels espais públics durant aquest període** i no necessàriament amb el tema d'inseguretat.

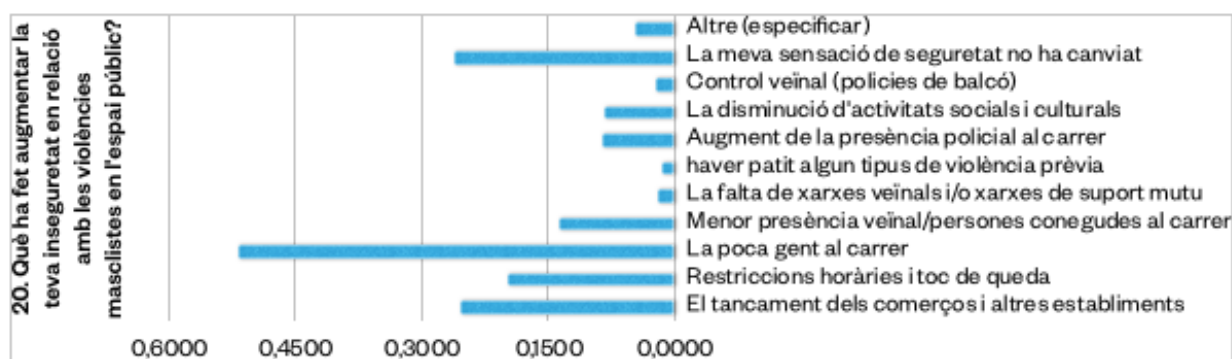
¹² <https://www.atm.cat/web/ca/EMEF.php>

D) Afectacions de l'espai urbà i les Violències Masclistes

Considerant totes les modificacions i les restriccions imposades per a pal·liar la crisi de la COVID-19 a la ciutat de Barcelona, hem preguntat a les dones què **ha fet augmentar la seva inseguretat en relació amb les violències masclistes en l'espai públic**.

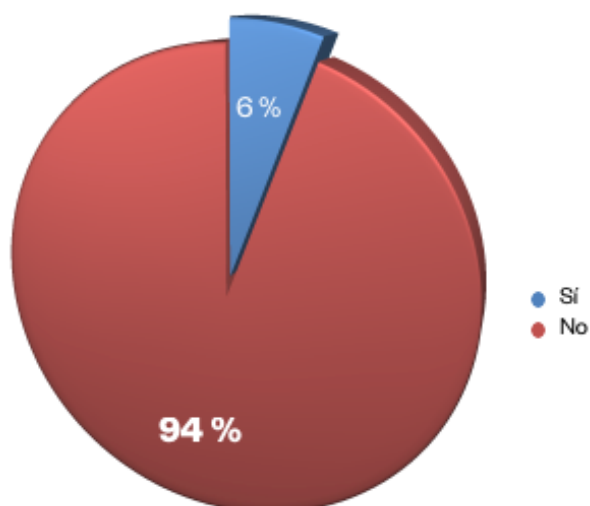
Més del 52% de les dones consideren que **la poca gent al carrer** és un factor que ha fet augmentar la seva percepció d'inseguretat, així com **el tancament dels comerços i altres establiments (26%)**. **Les restriccions horàries i toc de queda (20%) i la menor presència de veïns o persones conegudes al carrer (14%)** també apareixen com a motius de l'increment en la sensació d'inseguretat.

En el col·lectiu de **DONES MIGRADES** també és possible veure aquesta mateixa lògica, sent la **poca gent al carrer (47%)** i el **tancament dels comerços i altres establiments (25%)** els factors amb més rellevància per l'augment de la seva inseguretat. Tot i això, **cal destacar que aquest col·lectiu ha manifestat en un percentatge més elevat (16%)** que la resta d'enquestades (9%) l'augment de la presència policial al carrer com a motiu d'augment de la percepció d'inseguretat vers les violències masclistes a l'espai públic, fins i tot més que **les restriccions horàries i el toc de queda (14%)**.

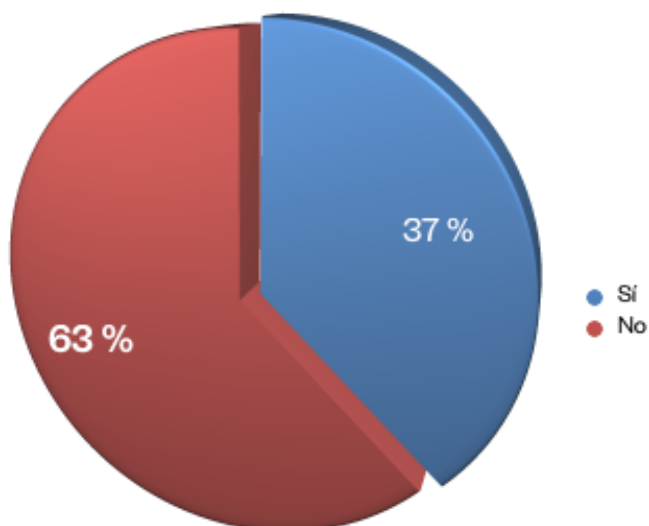
21. Durant el confinament i a causa de la COVID-19, has deixat de sortir de la teva casa per por de sofrir algun tipus de violència masclista?

Considerant tots aquests factors, durant el confinament i a causa de la COVID-19, el **6% de les dones han deixat de sortir de casa seva per por de viure algun tipus de violència masclista**. Un percentatge que es veu incrementat en el cas dels col·lectius **LGTBIQ+ i de DONES MIGRADES**, on van ser un 8% de les enquestades les que van respondre afirmativament aquesta qüestió.

L'ÚS DE LA MASCARETA

22. El fet que les persones portin mascareta, augmenta la teva sensació d'inseguretat en relació amb les violències masclistes?

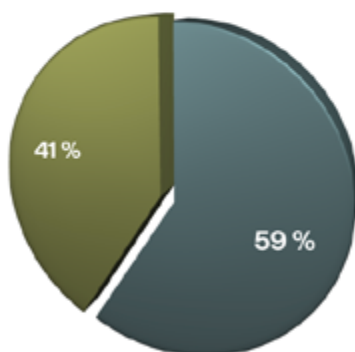

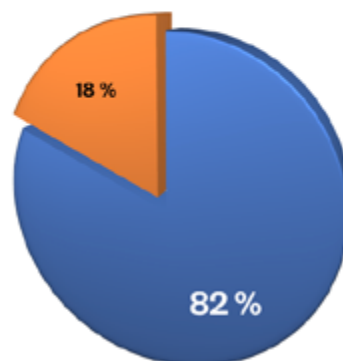
L'enquesta també va voler determinar si les directrius sanitàries imposades per les autoritats per tal de combatre la COVID-19, com l'obligatorietat de portar mascareta, van afectar la percepció d'inseguretat de les dones i persones no binàries vers les violències masclistes a l'espai públic. En aquest sentit, **el 37% de les enquestades van afirmar que el fet que les persones portin mascareta ha fet augmentar la seva sensació d'inseguretat en relació amb les violències masclistes.**

23. El fet que les persones portin mascareta, augmenta la teva sensació d'inseguretat en relació a les violències masclistes?

Dones amb menys de 28 anys

Dones amb més de 62 anys

Una vegada més, el factor de l'**EDAT** marca diferències significatives pel que fa a aquesta sensació d'inseguretat relacionada amb l'**ús de la mascareta** als espais públics. Les enquestades de menys de 28 anys van expressar una sensació d'inseguretat molt més evident (**41,2%**) comparada amb les dones de més de 62 anys (**18%**).

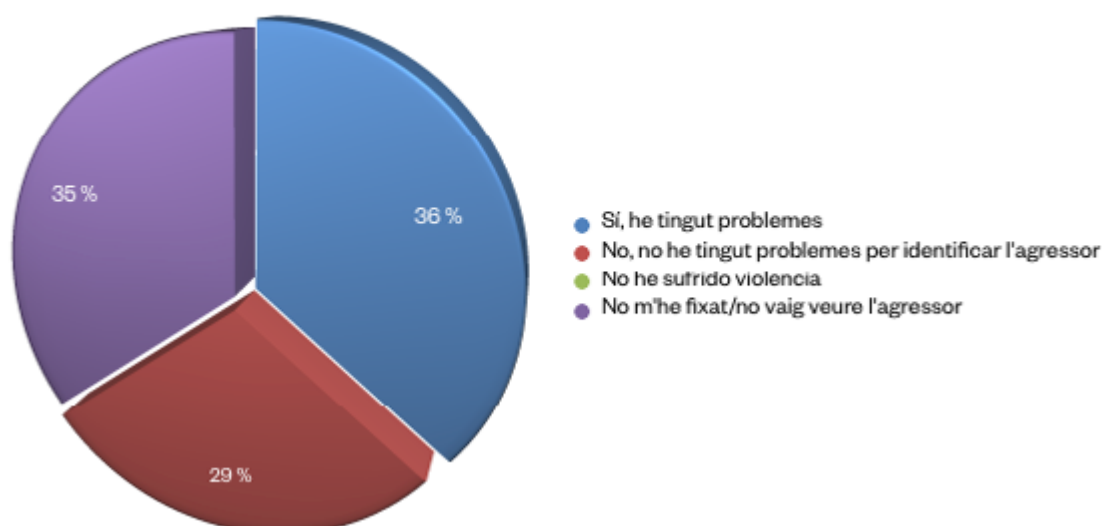
Des d'una perspectiva més interseccional, una vegada més, hem observat un alt percentatge de PERSONES LGTBIQ+ que entenen que **el fet que les persones portin mascareta pot fer augmentar la seva sensació d'inseguretat (42,3%).**

COVID-19 I LES SITUACIONS DE VIOLÈNCIES MASCLISTES

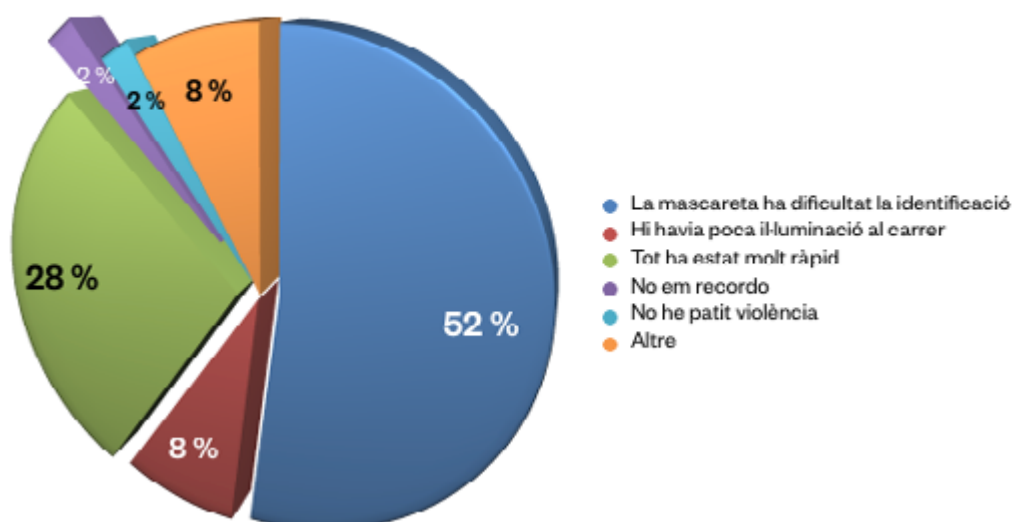
Per entendre millor la relació que hi ha entre la COVID-19 i la percepció de seguretat de les dones en relació amb les violències masclistes, també hem investigat situacions específiques viscudes per les dones.

24. En el cas que hagi patit alguna violència als espais públics, has tingut problemes per a identificar a l'agressor?

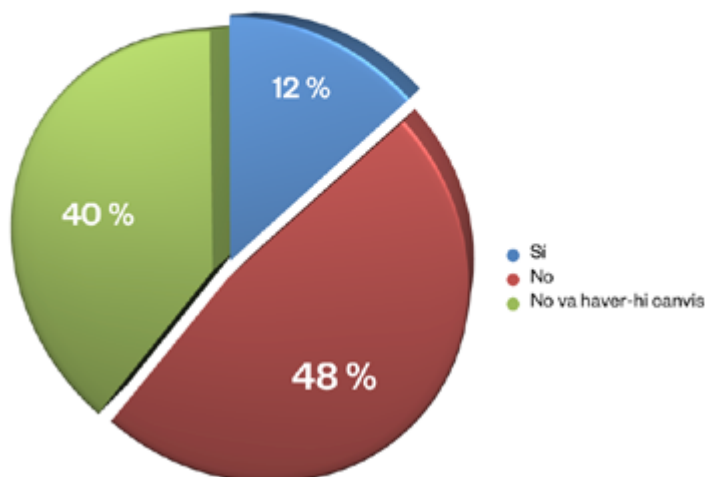
En aquest escenari, el **36%** de les enquestades que han patit alguna violència als espais públics després de la pandèmia, confessen que **han tingut problemes per a identificar a l'agressor**. El principal problema relatat per les dones ha estat la mascareta, que ha dificultat l'identificació de l'agressor (**52%**).

25. Si has contestat que Si, ens pots dir quin va ser el problema principal que has tingut?

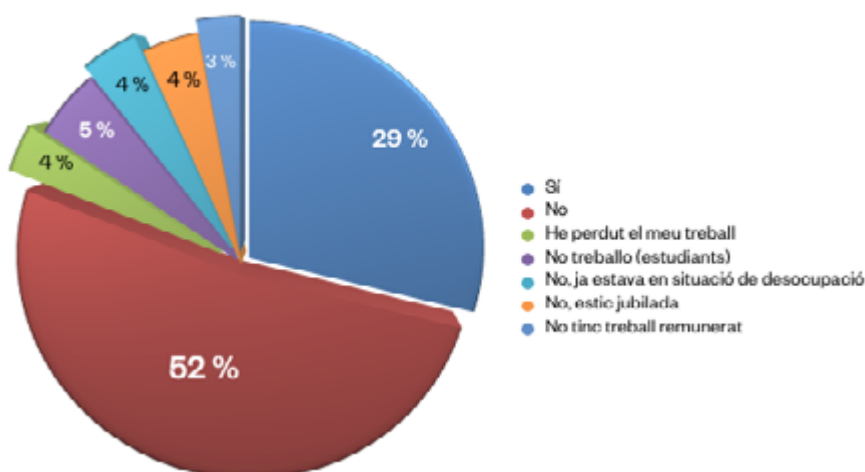

26. Consideres que els canvis en les teves condicions laborals han augmentat la teva percepció d'inseguretat en l'espai públic? (ex. major desplaçament, més temps de desplaçament, canvis de jornades, canvis de transport, horaris nocturns, acceptació de treballs més precaris, etc.)

Del total de dones i persones no binàries enquestades, al voltant de **12,5%** consideren que **els canvis en les seves condicions laborals durant la pandèmia de la COVID-19 han augmentat la seva percepció d'inseguretat en l'espai públic** (ex. major distància i més temps per desplaçament, canvis de jornades, canvis a les freqüències del transport públic, horaris nocturns, acceptació de feines més precàries, etc.)

27. Durant la pandèmia, en relació amb els treballs remunerats, s'hi han precaritzat les teves condicions laborals?

En relació amb els problemes experimentats, **al voltant de 29% de les dones i persones no binàries** ha contestat que **s'han precaritzat les seves condicions laborals durant la pandèmia** (treball remunerat). Aquest nombre puja una mica més en relació amb les **DONES MIGRADES**, ja que **32%** van confirmar que s'han precaritzat les seves condicions laborals.

REFLEXIONS

Encara que moltes de les enquestades van contestar anteriorment que consideren que no s'havia incrementat la seva percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics (64%), al posar noms als canvis observats a la ciutat com a conseqüència de la pandèmia, hem observat un nombre molt més elevat de dones que manifesten determinades situacions com a factors que han generat més inseguretat.

Podem observar que **la falta de vigilància informal** -aquella exercida entre iguals i de manera solidària i no autoritària- és el factor que més ha influït en la relació que tenen les dones i persones no binàries amb les ciutats en referència a les violències masclistes a l'espai públic.

Tot i ser un percentatge petit el nombre de dones que ha deixat de sortir de casa seva per por de viure algun tipus de violència masclista, cal seguir treballant per a que cap dona vegi condicionada la seva autonomia i el seu dret al lliure gaudi de la ciutat per aquesta raó.

Les percepcions en aquests temes també canvien de manera significativa entre les diferents generacions representades en l'enquesta. Una vegada més, es mostra necessari fer èmfasi en que aquesta constatació pot tenir relació directa amb la presència de les dones al carrer en temps de pandèmia, considerant factors i recomanacions sanitàries i la diferència de l'impacte de la malaltia en dones joves i grans.

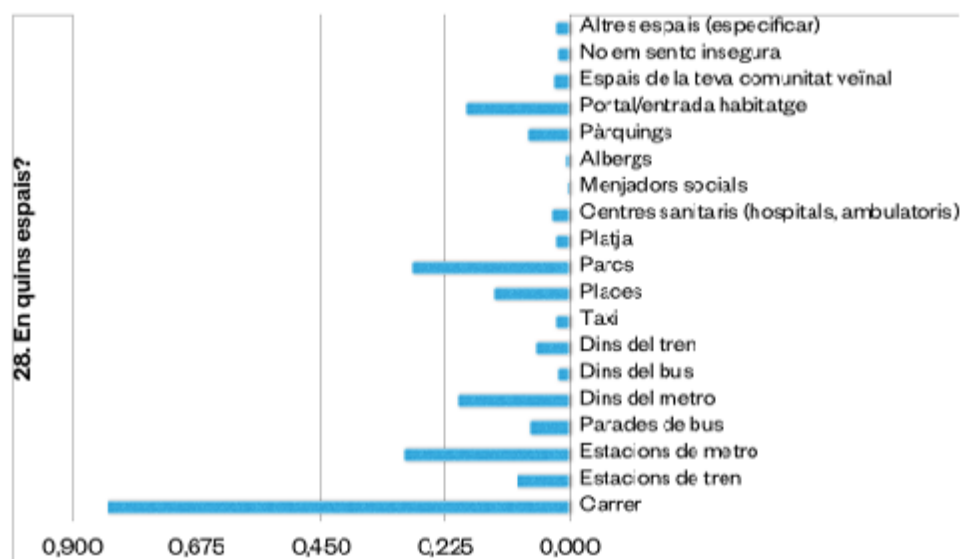
L'altre factor que ha impactat (i segueix impactant) de manera significativa a les dones i persones no binàries durant la pandèmia és el de les relacions laborals. Com mostra l'informe *L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades*¹³, la majoria d'acomiadaments (53,5%) i d'ERTO (Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació) (52,2%) produïts durant la pandèmia afecten a dones que a més, majoritàriament van ser responsables (66,7%) de les feines considerades "essencials".

¹³ L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades. © Institut Català de les Dones. Desembre de 2020.

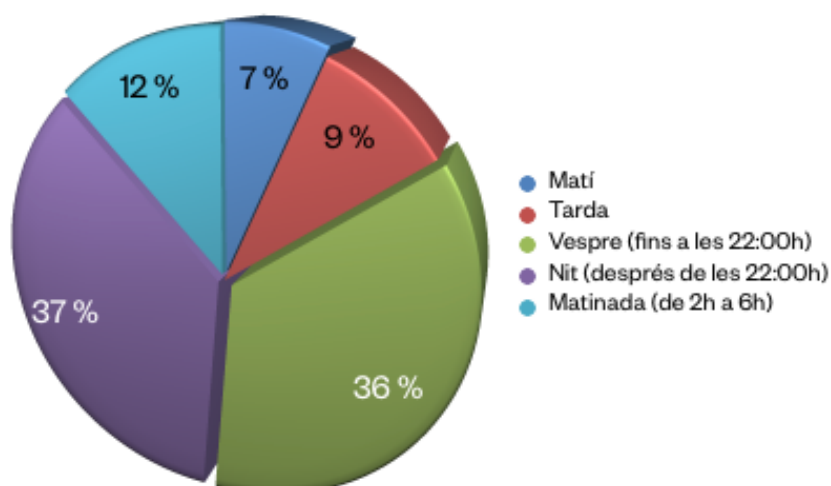
E) Espais de seguretat

De totes les persones enquestades que van manifestar un augment de la seva percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics, la gran majoria va indicar **el carrer (84%)** com l'espai més insegur després del confinament. **Les estacions de metro (30%)** i **els parcs (28%)** també ocupen les primeres posicions d'aquesta llista.

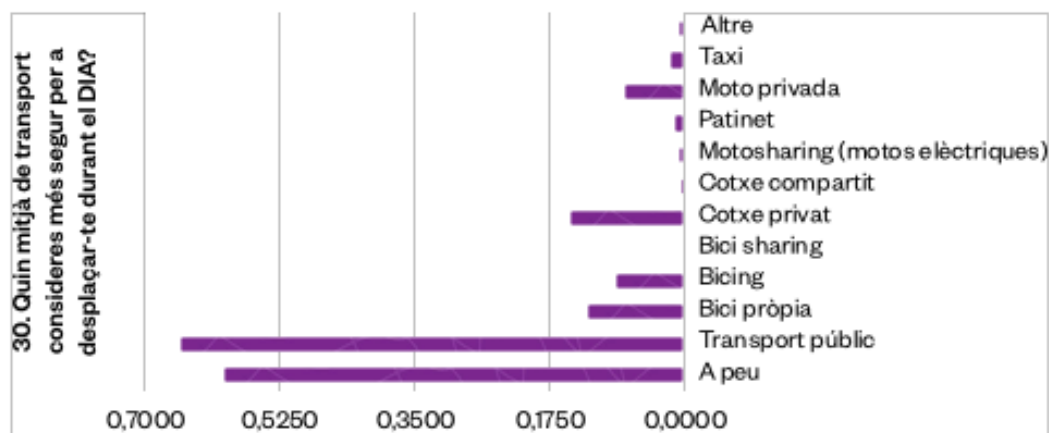
L'augment de la percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics manifestat, les dones i persones no binàries enquestades senten que des del confinament es produeix al vespre (**58%**) i a la nit (**59%**), principalment.

29. En quin horari?

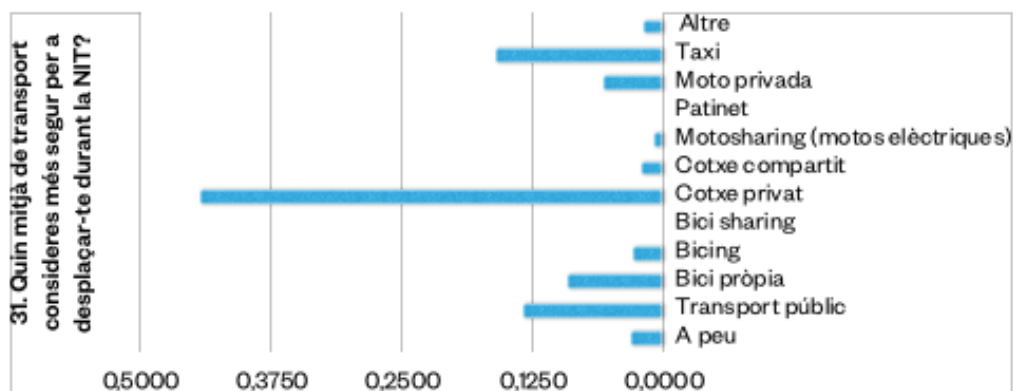
HORARIS DE MOBILITAT

Com ja hem comentat en l'apartat anterior, les dones i persones no binàries que es mouen per la ciutat de Barcelona tenen com a principal motiu de desplaçament **el treball remunerat (70%)** i l'**oci (46%)** i els mitjans de desplaçament més utilitzats són el **transport públic (65%)** i el **desplaçament a peu (60%)**.

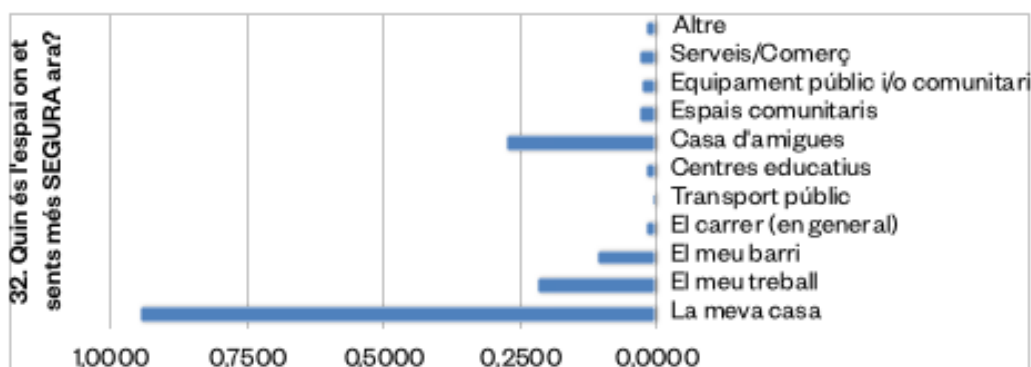
Malgrat aquesta dada, s'observa que la percepció de seguretat de les dones en relació amb aquests espais no acompanya les seves realitats. Durant el DIA, per exemple, **els mètodes de mobilitat que consideren més segurs són anar a peu (38%) i el cotxe privat¹⁴ (19%)**. El **18% de les dones** va contestar **el transport públic com a opció segura de desplaçament per la ciutat**, fet que contrasta amb l'elevat nombre de dones que utilitza aquest servei.

¹⁴ Aquest baix percentatge de seguretat percebuda en el cotxe s'interrelaciona amb el percentatge de dones que es mouen per Barcelona en desplaçaments interns, que és molt baix.

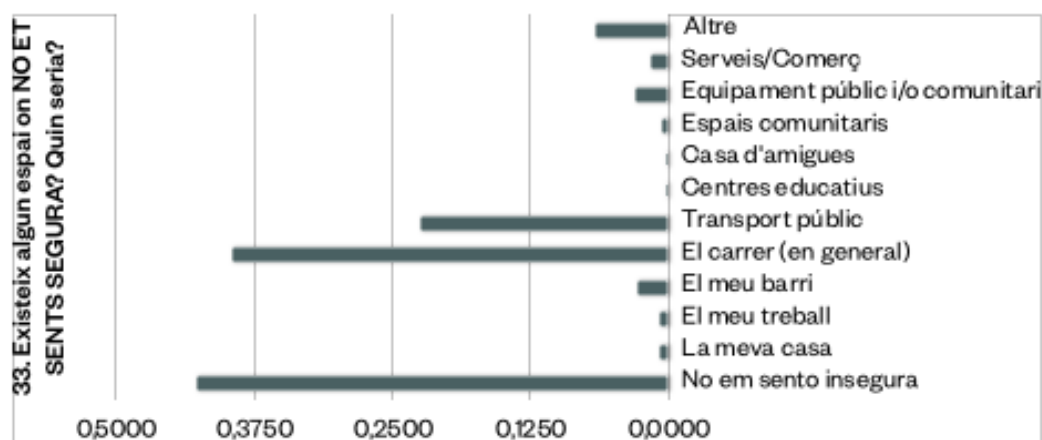
A la **NIT**, la majoria de les enquestades considera el **cotxe privat** com el mètode de desplaçament més segur per moure's per la ciutat (**44%**), seguit del **taxi (16%)**.

ESPAIS SEGURS

La majoria de les enquestades consideren que la casa seva és el lloc on es senten més segures ara (90%), seguit de la casa d'amigues (28%) i el lloc de treball (22%).

Les DONES MIGRADES presenten percepcions diferents, ja que consideren l'espai del barri (14%) més segur que l'ambient laboral (12%), per exemple.

Sobre els espais considerats com a **no segurs** per les enquestades, el **40% han assenyalat el carrer** (en general) com a un espai no segur i el **22% els transports públics**.

REFLEXIONS

La seguretat urbana amb perspectiva de gènere interseccional és un tema molt important per a construir polítiques públiques feministes efectives. Per això, identificar els espais de seguretat i els hàbits i costums de les dones respecte els seus desplaçaments es mostra com a una eina essencial per dissenyar aquestes polítiques.

El fet que la gran majoria de les persones enquestades que van manifestar un augment de la seva percepció d'inseguretat relacionada amb les violències masclistes en els espais públics, ha indicat **el carrer com l'espai més insegur després del confinament**, demostra que les dones i persones no binàries continuem veient restringit el nostre dret a la ciutat lliure de por i violències, fet que limita les nostres llibertats i oportunitats.

Aquesta dada també visibilitza **la necessitat urgent d'integrar una perspectiva feminista tant en les polítiques d'urbanisme de la ciutat, per tal de garantir el dret**

de les dones a la ciutat, com en les polítiques públiques vinculades a la salut pública. Les restriccions justificades en la situació de pandèmia han tingut un impacte negatiu sobre les dones, veient encara més amenaçades les nostres llibertats.

Tot i que les **dinàmiques de mobilitat** hagin canviat des del confinament, els horaris en que les dones es senten més insegures continuen la lògica ja analitzada als estudis previs d'urbanisme feminista, demostrant la nit com a període de més sensació d'inseguretat. Per tant, mesures com el toc de queda o el tancament de serveis, locals comercials i restauració a certes hores, buida de vitalitat els espais públics de la ciutat, contribuint a una manca de vigilància informal i de visibilitat simbòlica de les dones. **Si les dones no hi som al carrer no ens el podem re-apropriar i no ens sentim ni segures ni representades**.

En relació als **mitjans de transport utilitzats** per les enquestades, s'observa que

la percepció de seguretat de les dones en relació amb aquests espais no acompanya les seves realitats. Això significa que **la gran majoria es mouen més en transport públic tot i no considerar-lo un mitjà de transport segur**, segurament perquè aquesta és l'opció més viable per aquestes persones.

Cal ressaltar que en l'estudi de victimització elaborat per l'Ajuntament de Barcelona l'any 2017¹⁵, el 25% de les dones afirmava haver patit alguna agressió sexual al transport públic. Per tant, **la percepció d'inseguretat en relació a les violències masclistes ja existia abans de la pandèmia**, i la situació actual confirma que **cal també treballar des de les entitats de transport públic** per integrar una perspectiva feminista transversal i abordar les violències masclistes de manera coordinada i mesurant objectivament l'impacte de cada mesura.

Sobre el mateix tema, malgrat que el cotxe privat no és una realitat en els desplaçaments de les dones a la ciutat de Barcelona, la majoria de les enquestades el considera com el mitjà més segur per desplaçar-se durant la nit. Cal doncs, continuar treballant per garantir que les dones es puguin moure lliurement i amb autonomia en els mètodes de mobilitat que més utilitzen com són el transport públic i anant a peu. Com també fomentar i facilitar l'ús de la bicicleta per part de les dones com a mitjans de transport més sostenibles i més justos i per no contribuir a la perpetuació de l'ús del cotxe privat.

Les baixes xifres de la mobilitat en transport públic durant la nit tenen relació directa amb les restriccions imposades per la situació sanitària, que van buidar els carrers i el transport públic a partir de les deu del vespre.

Considerant que aquesta enquesta busca-

va només explorar les relacions de les dones amb l'espai públic, sense aprofundir en l'increment de les violències en l'àmbit domèstic, cal remarcar que el fet que la gran majoria consideri casa seva com a espai més segur, no significa que aquesta sigui la realitat del tema. Els darrers informes de la Generalitat confirmen que **"el nombre de trucades per motiu de violència masclista en l'àmbit familiar ha experimentat un fort creixement durant el 2020**, especialment durant el període de confinament, que passa de 4 trucades de mitjana setmanals a 14. Durant el període de desconfinament les trucades mitjanes tornen a disminuir però sense tornar als valors anteriors al confinament."¹⁶

Les dades que mostren les diferents percepcions dels espais de seguretat de les **DONES MIGRADES** també és un indicatiu de **la necessitat latent de considerar els diferents eixos que travessen les dones, tenint sempre present la interseccionalitat en l'elaboració de qualsevol política pública a la ciutat de Barcelona**. Sobre aquest context, també és possible afirmar que s'hi afegeixen d'altres factors, com la dependència econòmica de la parella, la manca de feina, la violència laboral, etc.

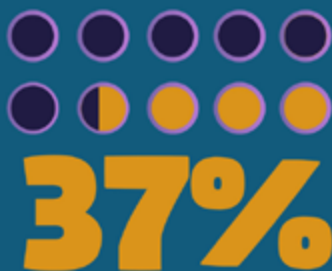
15 <https://ajuntament.barcelona.cat/prevencio/sites/default/files/documents/informe-enquesta-victimitzacio-2017.pdf>

16 https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Limpacte-de-genere-de-la-COVID-19-en-dades.pdf

D'acord amb dades de l'enquesta recollides entre novembre i desembre de 2020, un 37% de les dones o persones no binaries manifesten que ha augmentat la seva percepció d'inseguretat per les violències masclistes.

5 – CONSIDERACIONS FINALS

5.1. Reflexió general de les dades de l'enquesta

L'enquesta "Barcelona amb mirades de dones: una ciutat feminista?" ha presentat limitacions que cal esmentar i que segurament han impactat, especialment, en el nombre de persones que han pogut accedir a contestar-la:

Biaix d'idioma: L'idioma de l'enquesta era el català, fet que no afavoreix la participació de persones castellanoparlants o migrades amb desconeixement de les llengües oficials.

Bretxa digital: La modalitat digital de l'enquesta ha pogut provocar també una reducció en la participació i l'exclusió de persones a causa de la bretxa digital.

Canals de difusió: El principal canal de difusió de l'enquesta va ser WhatsApp, fet que va suposar també restriccions per arribar a grups determinats i un menor abast en la difusió de l'enquesta. De la mateixa manera, es podria haver fet difusió de forma continuada en un període més llarg de temps.

Terminologies i definicions: En l'enquesta s'han utilitzat termes com "percepció d'inseguretat", "persones no binàries", "cis gènere", entre d'altres. Conceptes que per la seva complexitat o ideologia es poden interpretar de manera equívoca o amb discrepàncies. Especialment caldria repensar el terme **"inseguretat"**, a part de la subjectivitat que té a veure amb factors personals, però també els apresos, que estan vinculats amb alguns dels rols que s'han adjudicat a les dones i que els hem arrossegat, a part de les violències que ja es produeixen en els espais públics i privats de manera efectiva.

Tot i aquestes limitacions, l'enquesta es va dissenyar per poder ser resposta de manera fàcil i en poc temps.

5.2. Reflexions sobre els resultats obtinguts

Les dades de l'enquesta demostren que la pandèmia ha agreujat la situació de les dones i persones no binàries vers les violències masclistes; s'ha incrementat la seva percepció d'inseguretat a l'espai públic, però a més, les dones i persones no binàries han viscut més violències masclistes a l'espai públic tant durant el confinament estricte com després de l'estat d'alarma.

A través de l'enquesta i d'altres estudis amb perspectiva de gènere sobre el tema de la pandèmia, identifiquem que moltes de les **mesures** preses contra la COVID-19, entre elles la del confinament com a mesura més restrictiva, no contemplen l'alt impacte que poden tenir per a les dones i la seva seguretat en relació amb les violències masclistes, tot i haver estat molt beneficioses en termes sanitaris. També cal veure com **la crisi econòmica, sanitària i assistencial** que ens ha portat la pandèmia ha endurit la situació d'emergència social a diferents barris de Barcelona.

Cal remarcar que les dades manifesten, clarament, que les dones racialitzades, migrades i dels col·lectius LGTBIQ+ són les més afectades pels canvis patits a la ciutat de Barcelona arrel de la pandèmia. Això ens reafirma que no es pot entendre ni lluitar en contra d'aquestes violències sense abordar el racisme i la lgtbifòbia.

Aquestes dades més segmentades que ens aporta l'enquesta, també evidencien la necessitat de fer una anàlisi feminista interseccional sobre la percepció de seguretat per tal de visibilitzar i entendre com variables com el gènere interseccional o la orientació/opció sexual, identitat sexual i de gènere o l'origen també hi poden afectar. Sobre la interseccionalitat, Rebeca Oyarbi-

de Espinosa¹⁷ explica que “parlar d’interseccionalitat significa assumir que existeixen altres matrius de dominació més enllà de les conseqüències del patriarcat”.

Els resultats de l’enquesta també han aportat una important informació sobre com les dinàmiques d’ús dels espais públics i les diferències generacionals poden ser factors clau per determinar la percepció d’inseguretat relacionada amb les violències masclistes.

Un altre punt a destacar sobre els resultats de l’enquesta versa sobre els espais que percebem com a segurs: la casa, els espais comunitaris, la feina i el barri. Això constata la importància màxima de trencar amb la dicotomia d’espai públic i privat i donar importància als espais comunitaris pròxims de les dones, que és on es creen xarxes i on ens podem organitzar per a l’autodefensa feminista i antiracista col·lectiva.

D’altra banda, l’enquesta no ha tingut en compte d’altres estratègies de protecció impulsades per les dones i persones no binàries davant la seva percepció d’inseguretat vers les situacions de violències masclistes viscudes arrel de les mesures preventives per la COVID-19 i l’impacte que això ha tingut en les seves vides. Un element imprescindible a tenir en compte per a una planificació de polítiques públiques d’ús de l’espai públic en clau feminista..

5.3. Propostes

URBANISME FEMINISTA¹⁸: L’urbanisme feminista forma part de les respostes als resultats obtinguts en l’enquesta. L’urbanisme s’ha considerat tradicionalment una matèria neutra, és a dir, que la manera de dissenyar els diferents espais no beneficiava ni afectava cap persona o col·lectiu en particular. Però la realitat mostra que moltes de les ciutats en l’actualitat, reproduïxen un urbanisme androcèntric que ha donat prioritat a un sistema capitalista i patriarcal, privilegiant allò que es relaciona amb la masculinitat hegemònica, i excloent a la majoria de població: dones i persones no binàries, persones que pertanyen als col·lectius LGTBIQ+, minories ètniques, persones migrades, població indígena, persones amb diversitat funcional, etc.

En contraposició, **l’urbanisme feminista** posa la vida de les persones en el centre de les decisions urbanes, tenint en compte la diversitat d’aquestes i les diferents necessitats i situacions tot analitzant com els rols de gènere influeixen i tenen implicacions directes en l’ús i gaudi de les nostres ciutats.

L’urbanisme feminista, per tant, posa al centre de les decisions urbanes les necessitats relacionades amb la vida quotidiana de les persones. La vida quotidiana està formada per diferents esferes: productiva (treball remunerat), reproductiva (cura de persones i de la llar), personal (oci, esport i cura) i comunitària (millora de la societat o la comunitat on es viu). Totes s’han de tenir en compte a l’hora de planificar i dissenyar els espais on vivim. No obstant això, l’urbanisme tradicional que respon a un sistema patriarcal i capitalista ha privilegiat exclusivament l’esfera productiva de la feina remunerada i que ha configurat els espais públics i comunitaris.

A l’anàlisi i abordatge de la seguretat urbana també és important trencar i continuar

¹⁷ <https://diarisanitat.cat/la-violencia-masclista-durant-el-confinament-una-perspectiva-interseccional/>

¹⁸ Col·lectiu Punt 6. Urbanismo Feminista. Por una transformación radical de los espacios de vida. Virus Editorial, Barcelona, 2019.

qüestionant la divisió imposada per la societat patriarcal entre la cosa pública i la cosa privada. Aquesta dicotomia transmet a les dones la idea que l'espai públic és un àmbit masculí i que per tant els hi és aliè. Es continua socialitzant les dones a tenir por dels espais públics, de la nit i dels desconeguts, tot i que el nombre més gran d'agressions a dones són en el seu espai domèstic i per part de persones conegudes.

Aquesta dicotomia també està basada en una visió etnocèntrica i "occidental", que té molt poc sentit quan parlem d'entorns d'habitatge informal. A més de ser una dicotomia patriarcal i etnocèntrica, la divisió sexual dels espais és opressiva per a les persones transgènere perquè les força a respondre a expectatives hegemòniques del que s'espera d'un gènere en un espai. La dicotomia públic-privat també ha sigut utilitzada per "construir, controlar, disciplinar, tancar, excloure i suprimir la diferència sexual i de gènere preservant les estructures de poder patriarcal i heterosexistes".

PERSPECTIVA DE GÈNERE HOLÍSTICA:

És essencial una perspectiva de gènere que estigui present en totes les mesures, accions i polítiques públiques que sorgeixin.

NECESSITAT DE FER UNA ANÀLISI FEMINISTA INTERSECCIONAL:

Cal una mirada feminista interseccional, ja que de l'enquesta s'evidencia la necessitat de fer una anàlisi interseccional de la percepció de seguretat que visibilitzi i entengui com variables com el gènere interseccional amb altres variables com l'orientació/opció sexual, identitat sexual i de gènere o l'origen també hi poden afectar.

INTRODUCCIÓ DE PEDAGOGIA FEMI-

NISTA: Cal fer pedagogia feminista per tal que les propostes de les dones i persones no binàries no caiguin de nou en les mesures habituals que tenen a veure amb mesures restrictives, com a opcions majoritàries.

PARTICIPACIÓ DE TOTES LES DONES EN LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES: És

important tenir en compte a les dones i persones no binàries en la millora de les ciutats, ja que la seva experiència posa en relleu les necessitats de les dones, els seus itineraris i qüestiona per tant les mancances de les cures en els teixits urbans de les ciutats.

Aquest informe s'ha elaborat a partir de les dades obtingudes d'una enquesta en línia dirigida a dones i persones no binàries de la ciutat de Barcelona durant els mesos de novembre i desembre de 2020. Aquesta enquesta va ser emplenada per 938 persones.

El seu objectiu va ser **entendre l'impacte de la COVID-19 en l'ús i percepció dels espais públics, així com identificar com els canvis produïts pel confinament i arran de la COVID-19 han modificat la relació de les dones amb la ciutat**. Volíem saber si a causa d'aquests canvis ha augmentat les violències masclistes i la sensació d'inseguretat al carrer i altres espais públics. I a partir d'aquesta compressió, generar un procés participatiu sobre temes d'urbanisme feminista amb els problemes identificats, mitjançant la Plataforma Decidim.

Aquesta iniciativa ha estat impulsada de manera col·lectiva per les entitats:

Col·lectiu Punt 6 és una cooperativa de sociòlogues, arquitectes i urbanistes amb més de 15 anys d'experiència nacional i internacional en l'àmbit de l'urbanisme feminista. Treballen per a administracions públiques, organitzacions socials i acadèmiques en projectes d'arquitectura i urbanisme, formació, disseny i dinamització de processos de participació i acció comunitària, recerca participativa feminista i activitats de sensibilització.

Creació Positiva és una entitat feminista reconeguda com a entitat d'utilitat pública d'àmbit estatal. Les seves activitats estan dirigides a fer efectius el dret a la salut sexual, a viure una vida lliure de violències, a una vida digna, acompanyant a les persones per a facilitar l'accés a aquests drets a través de l'atenció directa centrada en la cura i l'autonomia, la sensibilització, la prevenció i la incidència política.

Fundació Àmbit Prevenció és una entitat que treballa sota principis feministes amb persones que es troben en situació d'exclusió social, donant resposta a les seves necessitats i acompanyant-les en processos d'apoderament. Té com a fites principals el foment de la seva autonomia i la millora de la salut i qualitat de vida, proporcionat suport durant els diferents cicles vitals. Entre els seus principis hi ha el respecte, la flexibilitat i l'horitzontalitat, posant sempre les persones al centre i amb la proximitat com a eina bàsica per a vetllar per la seva salut física, psíquica i social, lliure de violències masclistes.

Esperem que sigui d'interès i que sigui un altre element que contribueixi a **fer de Barcelona una ciutat lliure de violències masclistes**.

Barcelona amb mirades de dones:
una ciutat feminista?